

DÉLMAGYARORSZÁG

Szerkesztőség Károly-utca 9.

ELŐFIZETÉSI ÁR SZEGEDEN

egész évre . K 24.— fél évre . . K 12.—
negyed évre K 6.— egy hónapra K 2.—

Egyes szám ára 10 Btlér.

ELŐFIZETÉSI ÁR VIDÉKEN

egész évre . K 28.— fél évre . . K 14.—
negyed évre K 7.— egy hónapra K 2.40

Egyes szám ára 10 Btlér.

Kiadóhivatal Károly-utca 9.

Telefon-szám: 305.

Telefon-szám: 305.

Szeged, 1914.

III. évfolyam 34. szám.

Szerda, február 11.

Schulek és Foerk.

A lap más helyén közlünk egy beszélgetést, melyben a maga szakmájában kiváló szakember, Tóbiás László építőművész mond éles kritikát a fogadalmi templom terveinek már-már nyilvános botránnyá dagadó, önkényes megváltoztatásáról. A *Délmagyarország* csak a minap is terjedelmes cikkben volt kénytelen ezzel a kérdéssel foglalkozni, pontról-pontra bebizonyítván, hogy eléggé el nem ítélhető olyan könnyelműségek történtek, melyek a fogadalmi templom évszázadokra szóló, hatalmas építményét már az alapozás időpontjában ország-világ előtt diszkreditálni képesek. A meggyőző érvekkel és adatokkal alátámasztott cikkekre egyetlen megjegyzést, vagy észrevételt sem kaptunk sem a hatóság, sem az építésre felügyelő nagybizottság, sem a közönség köréből.

Ez a határtalan közöny, mely szinte párját ritkítja még a szintelenségével és nemtörődömségével vezető szegedi közélet ismert szomorú viszonyai között is, nem lephet ugyan meg senkit, de mégis, az adott körülmények között, fájdalmasan leverő. Az egyetlen ember, aki szembe mert szállani a társadalom és hatóság közönyével, elkedvetlenedve és egy megdöbbentő vád hangoztatásával áll félre, hogy szabad folyást adjon a hozzá nem értés és

kényelemszeretet kábulatából eredő, bűnös könnyelműségnek, melyet tovább már tartóztatni nem lehet. Tóbiás László a kiváló mesternek, Schulek Frigyesnek tanítványa. Teljes egészében fölfogja és méltányolja a zseniális tervező rajzaiban lefektetett elvnek nagyszerűségét, mely igazán megérdemelné annyi megbecsülést, hogy eredeti szépségében valószínűsítsék meg. És ugyanez a Tóbiás László, aki megpróbált minden fórumon érvényt szerezni a maga igazának, most kénytelen feladni a küzdelmet, mert annyira magára maradt, hogy kétségtelenül nemes forrásból fakadó figyelmeztetéseknek érvényesülését már nem is remélheti.

Kétségbeesett állapot ez. Az ember nem képes megérteni, hogy miért fizetett a város igen tekintélyes tiszteletdíjat annak az európai hírű tervezőnek, akinek rendkívüli műbecsi munkáját kontár kézzel megcsufoltatni engedi? Távol áll tőlünk, hogy kétségbevonjuk Foerk Ernő műépítő talentumának hivatottságát, azonban egészen bizonyos, hogy Foerk a maga — egyébként tiszteletreméltó — képességeivel sem vindikálhatja magának azt a jogot, hogy egy Schulek Frigyes terveit kénye-kedve szerint kiforgassa eredeti mivoltukból. Si bis faciunt idem, non est idem. Vétkes könnyelműség volt már az is, hogy nem Schulekkel, vagy az ő általa megjelölt fiával, vagy akármelyik Schu-

lek-tanítvánnyal nem végeztették a kivitel munkáját. De ha már megtörtént a nagy hiba, ha már elkedvetlenítették a tervek alkotóját, legalább állítsák föl a legszigorubb, legkövetkezetesebb rendszabályul, hogy csakis olyan változtatásokat lehet kivitelre juttatni, melyekhez Schulek Frigyes előzetesen is, utólag is hozzájárult. A Foerk által önkényűleg tervezett változtatások a mesteri tervező hozzájárulását nemcsak hogy nélkülözik, de egészen bizonyosra lehet venni, hogy ha azokat Schulek Frigyesnek tudomására hoznák, az ősz mesternek minden hajszála égnek meredne. Már pedig aligha lehet a készülő fogadalmi templomot kitenni annak a szegénynek, hogy első művészi konstrukciójának megteremtője és arányainak mesteri alkotója annak idején eltagadni kényszerüljön apaságát és még azt se engedje meg, hogy nevét, mint tervezőét, a templom előcsarnokának falára fölvéssék. Meg kell kérdezni Schulek Frigyeset, hogy hozzájárul-e a Foerk által tervezett módosításokhoz?

A kőfaragó munkák kiadása körül sem jártak el azok, akikre ennek a kérdésnek a gondozása bízott, a kellő körültekintéssel. Silány anyagból akarnak kifaragtatni olyan diszeket, melyek az egész építmény román jellegével egyenes ellentétben állanak. Így válik *ridiculus mus*-szá a harmincöt esztendőn át tervezett, monu-

A két földesur.

Irta: Striegl F. József.

A legtöbb ember élete voltaképpen utánzása másokénak. S ez az utánzás legtöbbnyire öntudatlan. Inkább csak ösztönszerű. A kicsinyek utánazzák a nagyokat, a gyöngék az erőseket, a szegények a gazdagokat, az alacsonyabb rangiak az előkelőbbeket. Nem volna ez baj egy csöppet sem, ha nem egymás hibáit utánoznák. De hát többnyire csak a hibákat, csak a nyegleségeket utánozzuk.

Kernye községnek két földesura is volt. Ez egyúttal azt jelenti, hogy a falu parasztágának annál kevesebb jutott abból az istenáldotta bányai földből, mely a község határához tartozott. Vagyonban nem igen volt különbség a két földesur között, hanem csak abban, hogy Bálóczy Elemér címerét kilenc-, Hartay Ákosét pedig csak ötágú korona díszítette. Ebből azonban nem következik, hogy Hartaynak ne lettek volna mágnás-allúrijei. A parasztok ő nála is csak a lovak után

következtek, akárcsak Bálóczy Elemér grófnál, gazdálkodott és vadásztatott mindkettő egyformán, ha pedig be-beruccantak a meggyűlésekre, folytatták a jó francia pezsgőt s ha a gróf a primadonnának udvarolt, holtbizonyos, hogy Hartay is valamelyik előkelőbb színésznőnek tette a szépet. Ákos mindenben Elemér grófot utánozta, aki ebben az ő fensőbbségének hallgatóságos elismerését látta. S ez jól esett neki, ami egyúttal biztosította Hartaynak a gróf barátságát, annyival inkább, mert ez az utánzás annyira öntudatlan volt, hogy egy csöppet sem viselte magán a versengés látszatát. Tisztán csak utánzás volt, amely inkább hízogó volt a grófra nézve, mint bántó.

Ákos annyira megszokta, hogy mindenben Elemér grófot utánozza, hogy még a legnagyobb ostobaságokat is ész nélkül utánna csinálta. És ezek az ostobaságok elég költségesek voltak. A tehermentesen örökölt apai birtokok csakhamar túl voltak terhelve. Elemér gróf végül is csak úgy tudott

megmenekülni a végleges összeroppanástól, hogy akadt egy többszörös milliomos bankárleány, akinek az volt a legfőbb vágya, egyedüli álma, hogy kilencágú koronát himeztethessen a kelengyéjébe. Hartay pedig a legjobbkor tett szert nagybátyja révén egy dus örökségre.

De mert Bálóczy gróf megnősült, csak természetes, hogy megházasodott Ákos is. Hartay szerelemből nősült és a legnagyobb boldogságban élt a feleségével. Házas életében kivételesen nem utánozta Elemér grófot. Ámbátor ezt ő nem tudta. Nem tudta ugyanis, hogy a grófi kastély hallgatag falai mögött micsoda izgalmas jelenetek játszódtak le nem is ritkán a gróf és felesége közt. A világ előtt azonban annyira édesek és udvariasak voltak egymás iránt, hogy mindenkét megtevesztettek. Még Hartayt is, aki pedig bejáratos volt a grófi kastélyba. Hartay éppen ezen megtevesztés folytán élt olyan jól a feleségével.

— Nem találod furcsának, — kérdezte egy alkalommal Hartayné Ákostól, — hogy

Waldbauer-Kerpely

Vonós négyes hangversenye február 14-én fél 9 órakor a „Tisza-szálló” nagytermében.

Jegyek már kaphatók 7, 5, 4, 3 és 2 kor.-ért UÁRNAY L. hangversenyirodájában SZEGEDEN, KÁROLY-UTCA 9